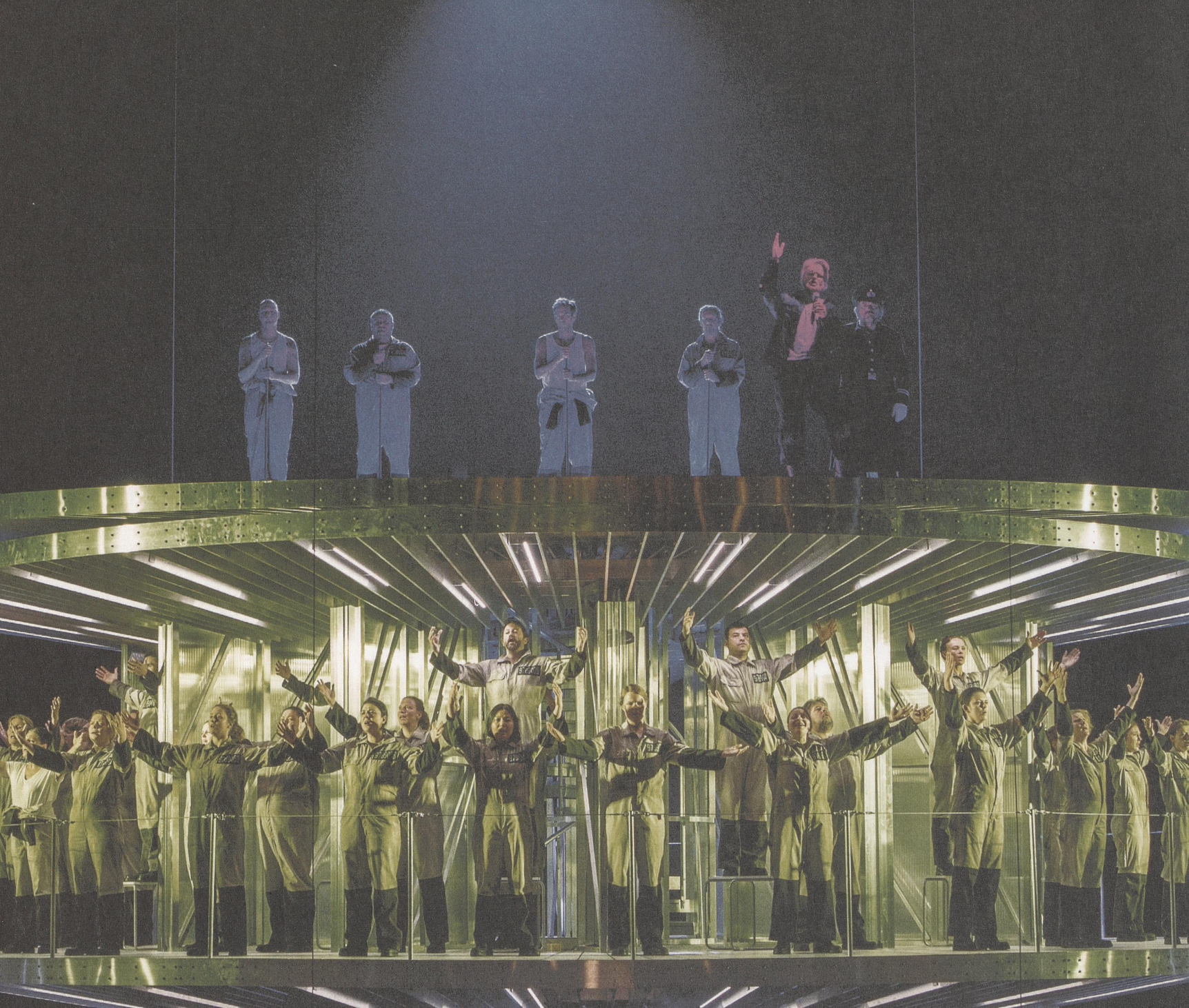

NASJONAL
OPERAEN
NASJONAL
BALLETTEN

ELYSIUM

KJÆRE PUBLIKUM!

Det blir hevdet at operasjangeren bare forholder seg til fortiden: til de gamle, kjente verkene som reproduseres igjen og igjen. For meg handler denne gjenskapningen først og fremst om vår samtid – om å se seg selv i lys av tradisjonen og om å gjenskape historier med relevans for oss i dag. Opera som kunstform gir oss unike muligheter til møter mellom fortid og fremtid.

Likevel er operasjangeren avhengig av fornyelse ved å presentere nye verk. At det skjer såpass sjelden som det gjør, skyldes mange forhold, men de enorme ressursene som kreves, er helt klart medvirkende til at operahus over hele verden nok så sjelden byr på en verdenspremiere.

Bak urfremførelsen vi nå presenterer ligger det mange års arbeid og intense forberedelser. Alle medvirkende starter med blanke ark og begir seg ut i ukjent landskap. Det er forbundet med stor risiko, men uten vilje til risiko hadde vi hatt lite god kunst og ingen operatradisjon. Det er en stor glede å kunne ønske velkommen til en ny urpremiere på Hovedscenen – ikke mer enn 15 måneder siden sist, med Reinveres *Peer Gynt*.

Rolf Wallin og Mark Ravenhills opera er også et møte mellom fortid og fremtid. Vi tas med frem i tid, mens fortiden og operahistorien klinger under – helt konkret. Samtidig angår tematikken til de grader oss, her og nå. I dag besitter vi teknologi som kan manipulere og forandre selve grunnforutsetningene ved den

menneskelige tilværelsen. En opprivende diskusjon om hvordan vi skal ta i bruk denne teknologien er allerede i gang. Motsetningene vil etter all sannsynlighet tilspisse seg i tiden fremover og dominere det offentlige ordskiftet.

Med *Elysium* tar ikke Ravenhill og Wallin et klart standpunkt i debatten om denne utviklingen er god eller ond, men viser oss en fremtidsvisjon som både er fascinerende og faretruende. Slik problematiserer de vårt forhold til endringer og overganger på en måte som har relevans også ut over den aktuelle tematikken.

Det er store forventninger til Rolf Wallins første fullskala opera. Wallin har vært en frontfigur i sin generasjon blant norske komponister, med sin unike kombinasjon av det frie, improvisatoriske og det strengt matematiske. Mark Ravenhill har blant annet vært husdramatiker ved Royal Shakespeare Company og hans stykker spilles over hele verden.

Det er et kompetent team som gjør deres verk levende. Regissør David Pountney har stått sterkt i omdømmet britisk opera har hatt internasjonalt, og Baldur Brönnimann er en dirigent med stor erfaring med samtidsmusikk, som har satt opp flere moderne mesterverk, blant dem Kaija Saariahos *L'amour de loin* her på Operaen i 2014. Sammen med dyktige solister, kor og orkester setter de et nytt lys på vår samtid ved å gjøre fremtiden nær.

VELKOMMEN INN!

Per Boye Hansen, operasjef

«
We design our babies
We medicate our moods
We renew our organs
Buy our skin, our hair, our teeth
Gigabytes of compassion
Choose to die or never die
No longer human

»

Fra Elysium

ELYSIUM

EN OPERA I TO AKTER |

MUSIKK: ROLF WALLIN

LIBRETTO: MARK RAVENHILL

IDÉ: SIMEN SVALE SKOGRUD

MUSIKALSK LEDELSE: BALDUR BRÖNNIMAN

REGI: DAVID POUNTNEY

SCENOGRAFI OG KOSTYMER: LESLIE TRAVERS

LYSDESIGN: LINUS FELLBOM

DRAMATURG FOR LIBRETTIST: JACK BRADLEY

URPREMIERE: 12. MARS 2016,
DEN NORSKE OPERA & BALLETT

Operasjef: Per Boye Hansen

Ansvarlig utgiver: Den Norske Opera & Ballett

Adm. dir.: Nils Are Karstad Lysø

I redaksjonen: Ingeborg Norshus, redaktør / Hedda Høgåsen-Hallesby, dramaturg
Erik Berg, fotograf / Live Bergitte Molvær, grafisk designer / John C. Anthony, oversetter

Trykk: O7 Media AS

Forsidefoto: Eli Kristin Hanssveen, *Kvinnen*

Side 2: Nils Harald Sødal, *Jaquino* / Side 4: Lina Johnson, *Hustruen*

HAND LING

Aksel Johannes Skramstad Rykkvin, *Guffen*
og Lina Johnson, *Hustruen*

«
Once we're cyborgs,
we'll be funnier, sexier
and more loving.

»
Ray Kurzweil,
dataingenør, futurist og sjefingenør i Google

INTRODUKSJON | En gang, i en ikke altfor fjern fremtid, vil menneskeheten være i ferd med å ta det siste store steget på utviklingsstigen. Mennesket har allerede gjenskapet sin egen rase. Medisinske fremskritt, konstruerte fødsler og enorme forventninger til en utvidet levetid, har endret selve ideen om hva det vil si å være menneske. Dette er nå de transhumanes verden.

Men hva med «menneskerettighetene»?

Slik mennesker så tilbake på de mongolske raidene eller Inkvisisjonen med skrekk, ser de nyrike og fredselkende transhumane tilbake på det 21. århundre med vantro. I mer enn 200 år hadde menneskerettigheterklæringen eksistert, uten at menneskeheten evnet å leve som sanne mennesker. Krig, vold og miljøødeleggelser hadde brakt dem til randen av selvutslettelse.

Men én teknologisk dings – en chip – har nå reddet dem. Et implantat er designet for å overføre store mengder informasjon, kodet med lyd og denne chipen har radikalt forbedret måten menneskene kommuniserer på. Det trege, upresise språket – som man nesten skulle tro var laget for å skape misforståelser – er byttet ut med en form for flytende og presis utveksling av komplekse følelser, opplevelser og motivasjon. Chipens evne til å skape fred og fremgang har gjort den påbudt over hele planeten, en bestemmelse så godt som alle stiller seg bak.

FØRSTE AKT | I det operaen begynner, befinner vi oss på en liten øy befolket med mennesker som ennå ikke har gjennomgått en transformasjon. Under strengt bevoktede forhold går de rundt som levende eksempler på hvordan mennesker en gang var. Her møter vi en Hustru som føler seg maktesløs i møte med menneskelivets utilstrekkelighet og smerte: hennes voldelige Ektemann, og Naboen, som er i ferd med å dø av hjerne-svulst. Øysamfunnet forbereder seg til den årlige konserten for de transhumane, hvor de skal fremføre Beethovens opera, *Fidelio* – en tidløs påminning om kampen for menneskerettighetene. Men midt i arien sin bryter Naboen sammen, og forestillingen blir stoppet. I kaoset som oppstår, ser Hustruen sitt snitt til å rømme. Hun møter en kvinnelig transhuman, og de blir umiddelbart trukket mot hverandre, i gjensidig fascinasjon. Kvinnen er nysgjerrig på mennesket slik det var, og på deres evne til å uttrykke ekte, ufiltrerte følelser. Etter dette intense første møtet bestemmer Hustruen seg for å flykte fra øya for å gjenforenes med Kvinnen, og for å bli som henne. Hun setter seil og begynner reisen mot de transhumanes verden.

ANDRE AKT | Noen måneder senere kommer Kvinnen tilbake til øya. Det viser seg at hun har hatt en kort affære med Hustruen på fastlandet, men siden målene deres var så ulike, har de nå gått fra hverandre. Kvinnen har trosset loven mot å fjerne chipen, og nå ønsker hun å leve som de andre øyboerne. Ektemannen og hans sønn (Gutten) blir enige om å ta seg av henne, til tross for at de fortsatt sørger over sin savnede kone og mor.

Lederen for de transhumane og oppfinneren av chipen, Coraig, ankommer øya. Både for mennesker og de transhumane er et nytt og endelig stadium nå i gang: Prosessen er kjent som singularitet, der sjelen vil forlate kroppen og bli lastet opp til en allestedsnærværende felles cyberspace. Menneskene må forsake kroppen sin i bytte mot bare å leve som essensen av et liv. Det vil bli det ultimate «brorskapet for menneskeheten», slik visjonærene Schiller og Beethoven en gang drømte om. Transhumane over hele verden har allerede forlatt kroppene sine. Coraig ankommer øya med to mål for øye: å finne den siste opprørske Kvinnen, og å legge ned øya, den siste rest av den gamle menneskeheten.

Øyboerne får valget mellom å dø på øya eller å slutte seg til de transhumane i singularitet. Hustruen, som har konvertert til en transhuman, vender plutselig tilbake. Hun forteller hvor fantastisk livet som transhuman er, og øyboerne blir omsider overbevist om å ta spranget og risikere singularitet. Men når prosessen er i gang og kroppene faller mot bakken, begynner Ektemannen å tvile – for hvordan kan vi vite om opplastningen har vært vellykket, eller om de bare blir utslettet?

Til slutt står bare Ektemannen igjen. Trassig og alene roper han: «Jeg er det siste mennesket. Større enn Gud.» Men hvem av dem tror vi på?

TEKNO

LOGI

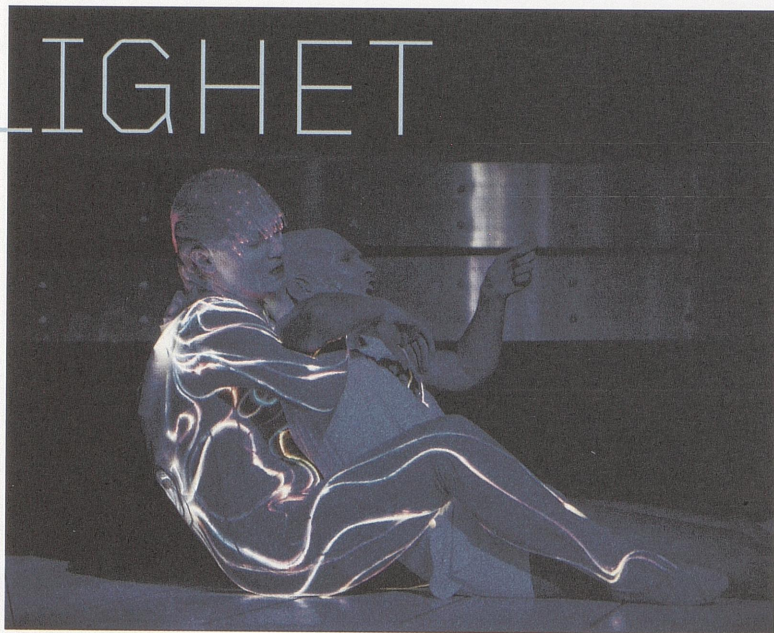
– EN FREMTIDSFABEL
ROLF WALLIN I SAMTALE MED
BODIL MARONI JENSEN

OG KJÆR

LIGHET

8

Lina Johnson, Hustruen og Eli Kristin Hanssveen, Kvinnen

«
Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium,
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische dein Heiligtum.

»

Friedrich Schiller

– Når teppet går ned, skal man sitte igjen og lure på om det har gått bra eller ikke, om de transhumane er blitt opphøyet til singularitet, vi vet jo ikke...

Komponisten Rolf Wallin sitter henført og snakker om sluttscenen i operaen *Elysium*, en fabel der utopiske drømmer og skrekk-scenarier veksler om å ha overtaket. Librettoen henter næring fra teorier og spekulasjoner om hvordan teknologien kan utvikle og endre mennesket til det bedre. Likevel er det ikke forestillinger om fremskritt som er hovedsaken, forteller han. Det er frykten for det ukjente. Tvilen som melder seg før man tar avgjørelser hvor det ikke er noen vei tilbake.

– Vi prøver å belyse redselen for forandringer, men også viljen til forandring, begge deler unikt menneskelig.

Rolf Wallin er opptatt av eksempler i historien som viser at det vi i dag tar som selvfølgelig rettigheter og opplagt levevis, i sin tid ble oppfattet som unaturlig eller i strid med Guds vilje. Spørsmålet han stilte seg da han gikk i gang med operaen var dette:

– Hvilket fremskritt ville vi liberale, frihetselskende vestlige oppleve som «mot naturen» i dag?

CHIP OG EMPATI | Operaen har navn etter den mytologiske forestillingen om Elysium, det evig paradisiske tilholdssted. Wallin trekker fram Beethovens 9. symfoni og Schillers *Ode til gleden*, der det handler om Gleden – Elysiums datter, og om rettferdighet og brorskap.

– Dette har vi sunget om i nærmere 200 år, men ennå har vi ikke klart å få det till! Kanskje er det empatien vi mangler? Kanskje vi ikke er empatiske nok?

Dermed kom ideen med chipen, implantert også i operaen.

– Chipen er et bilde på utvidet empati. Selv om den er teknisk, kan den gjøre oss mer menneskelige, hvis menneskelig betyr å ha medfølelse. Tenk om *det* ville være den eneste måten å komme videre på, å operere inn noe i kroppen?

Ved hjelp av chipen kan menneskene utveksle *alt av tanker og følelser* på et millisekund. Misforståelser, krig og konflikter forsvinner, forklarer han.

– Språket vårt er jo så forferdelig begrenset og klossete i forhold til det rike mylderet av tanker, emosjoner og sansninger vi opplever inne i oss selv, men som det er så vanskelig å formidle til andre. Ofte blir misforståelsene til hat og vold.

Og hit vil han gjerne få oss, Rolf Wallin, så vi vil tenke: «Åh, det hadde vært så fint å være der, hvor alle forstår hverandre.»

– ER VI KAPABLE

TIL Å VÆRE HUMANE? | Rolf Wallin er engasjert i politikk og samfunnsutvikling, men han har ikke villet blande sine egne standpunkter inn i operaen. Det han har villet er å vekke reaksjoner og refleksjoner.

– Det en opera kan gjøre, er å hensette publikum til et sted de ikke kunne kommet til på en annen måte. Du flytter inn i en verden som forhåpentligvis gjør at du går ut med noen refleksjoner, som også går dypere inn i hva det er å være et menneske.

Selv om Wallin ønsker å holde sine egne synspunkter utenfor i denne operaen, er det en tydelig pessimisme å spore når man snakker med ham.

– Vi er ikke kommet så mye videre, sier han, med tanke på alle håp og ønsker og politisk gode hensikter opp gjennom tidene. Men vi bør vel se å få orden på sakene våre uten å operere inn en chip.

«
By far the greatest danger
of Artificial Intelligence
is that people conclude too early
that they understand it.

»
Eliezer Yudkowsky,
forsker ved Machine Intelligence Research Institute, USA

EN TRADISJONELL OPERA | På tross av den eksperimentelle handlingen er *Elysium* en tradisjonell opera, sier Rolf Wallin, hvis «tradisjonell» refererer til en utvikling som fornyer seg, i motsetning til «konvensjonell», som sier at det har stivnet og står stille.

Librettoen er skrevet som et psykologisk utviklingsdrama. De fem solistene bruker både klassisk syngemåte og syngestil fra pop og rock. Til forskjell fra tradisjonell operasang synges det innimellom med mikrofon, og der kommunikasjonen går via en chip, blir stemmene elektronisk bearbeidet. Likevel er idealene de store operakomponistene:

– Dette er egentlig helt i Strauss-Debussy-Wagner-tradisjonen, alle de jeg ser opp til. Spørsmålet er bare hva jeg i dag gjør med mitt språk i denne tradisjonen?

Rolf Wallin er kjent som en briljant instrumentalkomponist. Han har skrevet et stort antall orkesterverk, flere av dem med improvisatorisk-pregede raffinerte solistforløp i stor flukt over orkesteret. Han har skrevet lite for den menneskelige stemmen, men har til gjengjeld stor erfaring med scenemusikk for ballett, der musikken heller ikke «står alene», men må ta hensyn til andre elementer.

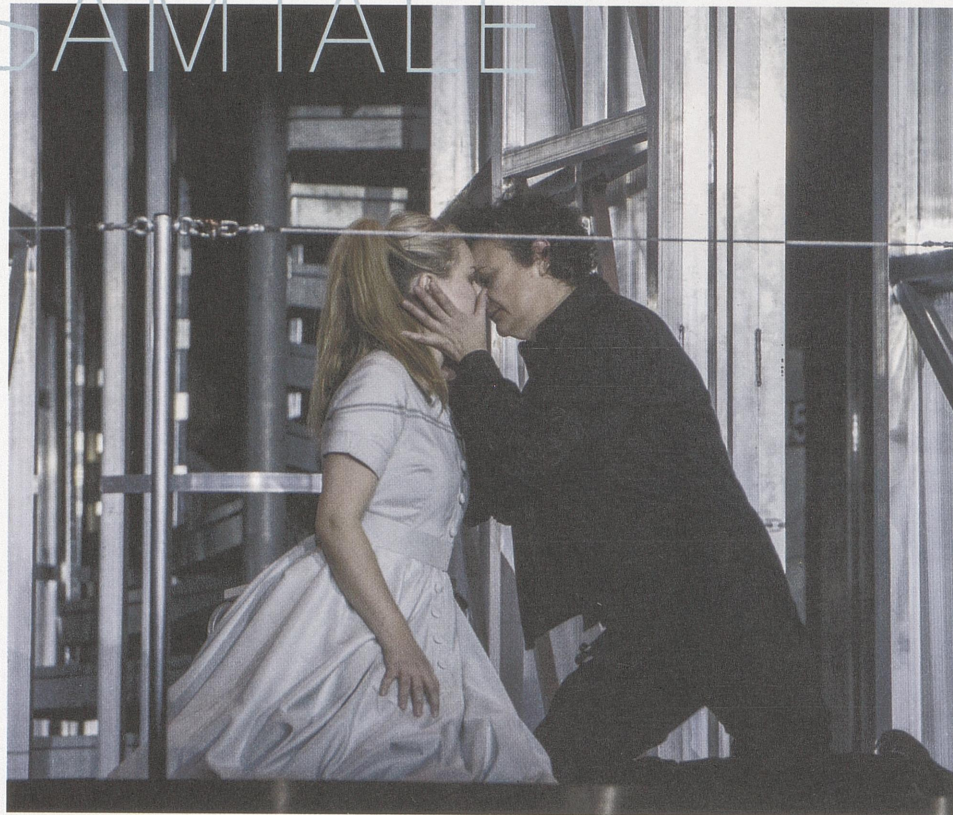
– På en måte må du vike litt tilbake og tenke annerledes enn når du skriver for orkester alene, sier Rolf Wallin.

MUSI

KALSK

TEKST:
BODIL MARONI JENSEN |

SAMTALE

«
One day
Time will die
And love will bury it

»
«Time», Richard Brautigan

Eli Kristin Hanssveen, *Kvinnen*
og Lina Johnson, *Hustruen*

–
Side 14–15:
Eli Kristin Hanssveen, *Kvinnen*

Mark Ravenhill er en av Englands fremste dramatikere. Han slo igjennom med stykket *Shopping and Fucking* i 1996 og har siden skrevet noen og tjue teaterstykker. I tillegg har han skrevet TV-serier og egne one man-shows, og i 2012 og -13 var han husdramatiker i Royal Shakespeare Company. Når det gjelder tekst til musikk, har han skrevet librettoen til en kammeropera, tekstene til en sangsyklus, og har også begynte å legge inn sangtekster i egne stykker. I 2011 gjendiktet han, med stor frihet, G. F. Busenellos libretto til *Poppeas kroning* av Monteverdi.

Elysium er hans første libretto til en helaftens opera. Så hva er en libretto, sammenlignet med et teaterstykke? Ravenhill svarer på bakgrunn av samarbeidet med Rolf Wallin, som har gått over fire år.

– Librettoen er i utgangspunktet en ganske personlig tekst skrevet til komponisten, en samtale og en inspirasjon for komponisten. Vanligvis skriver jeg for skuespillere, men her

er det komponisten som skal levere materialet til rollene. På en måte føler jeg meg som en junior-partner. En libretto er noe komponisten kan skrive best mulige musikk til.

Hva er hovedtemaet i librettoen?

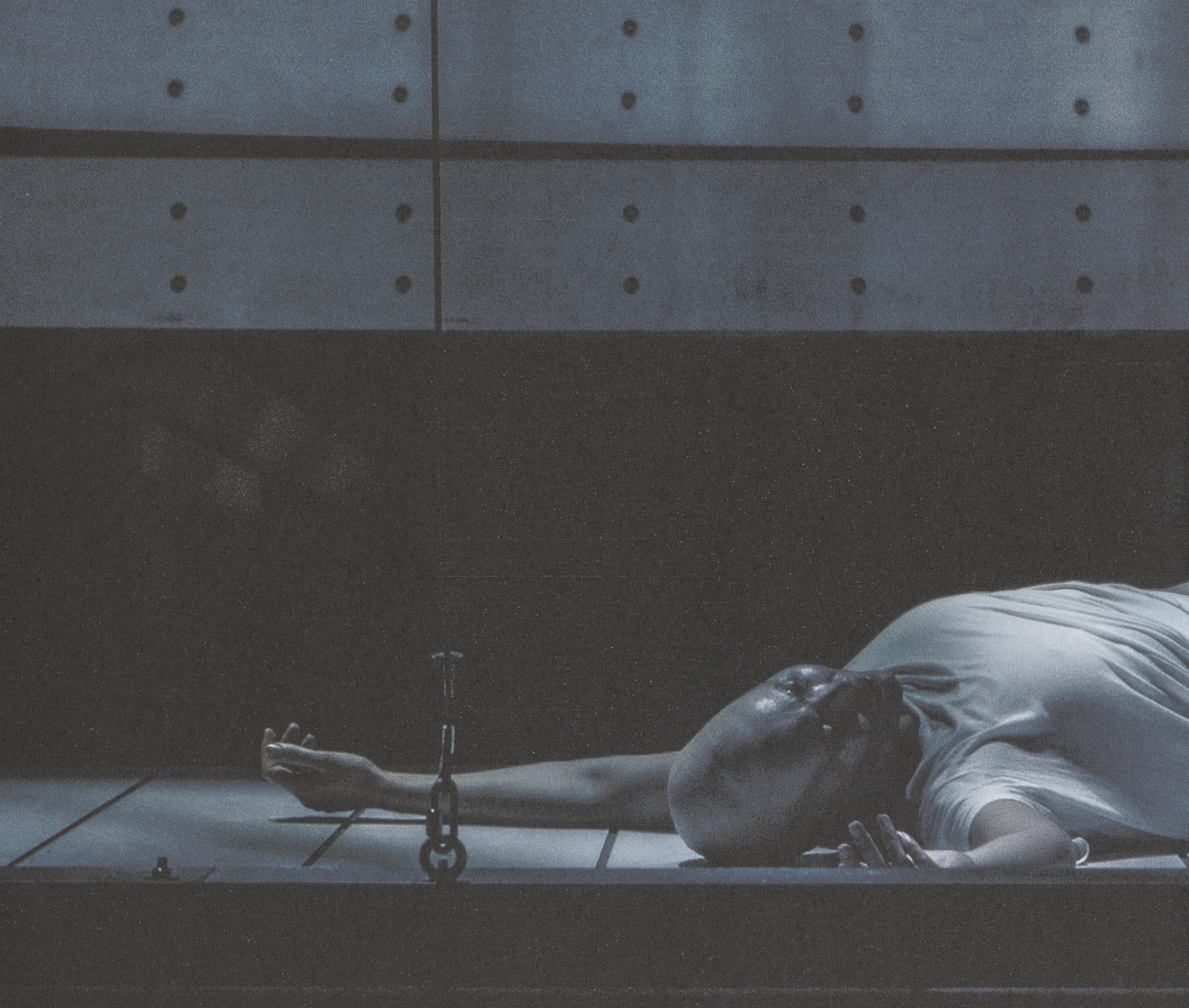
– På et plan er det en kjærlighetshistorie. Hva gjør du når du finner den personen du elsker? Tilpasser du deg det livet der det kan leves? Og et annet tema er: Hvor går vi med denne teknologien? Stopper vi å være menneskelige, eller kan vi bli mer menneskelige? Jeg har prøvd å lage historien slik at den er ganske åpen. Mye science fiction i dag er dystopisk. Jeg har prøvd å si at dette er muligheter, så får publikum diskutere om det er skremmende eller positivt for fremtiden.

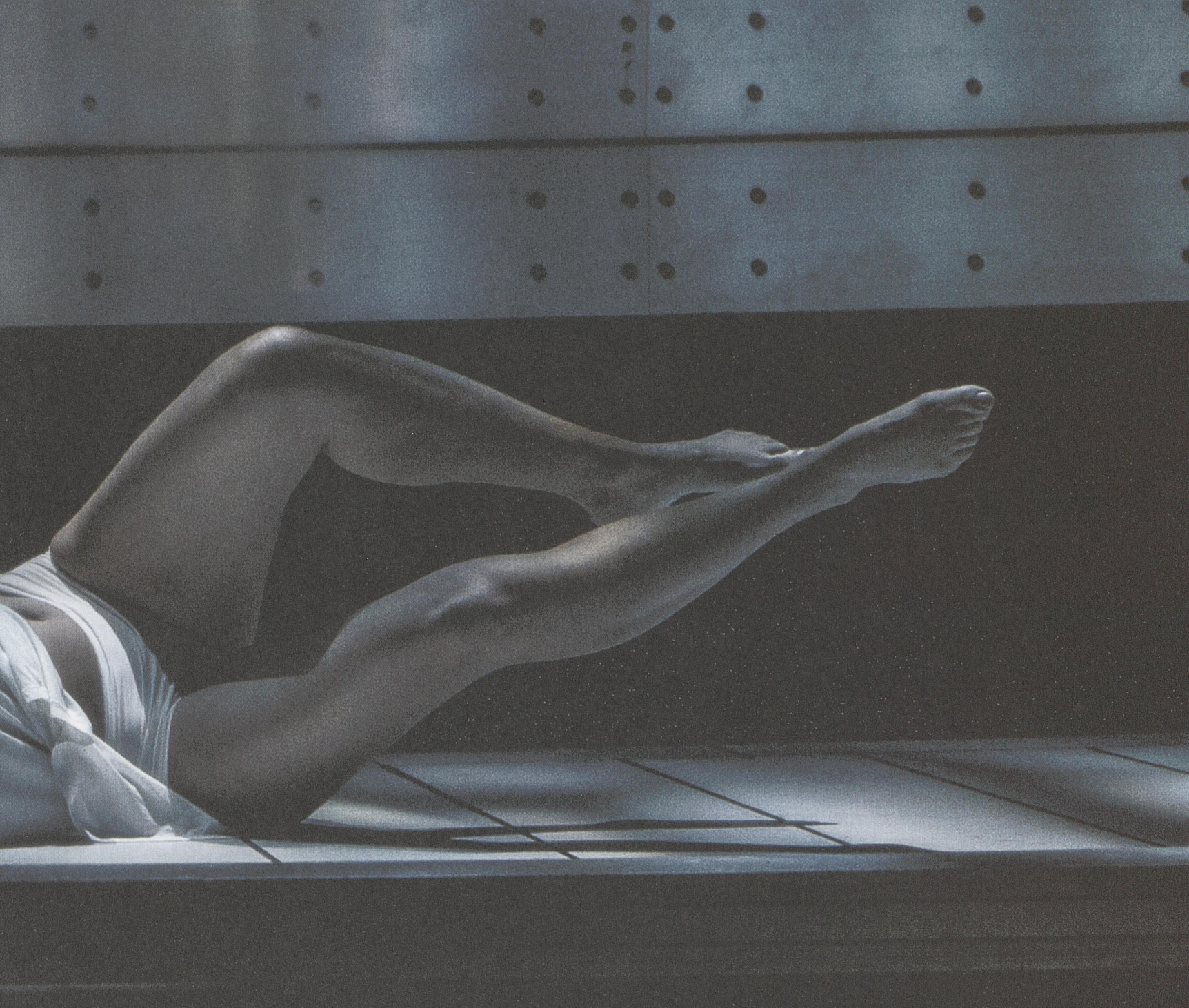
KJÆRLIGHET TIL OPERAEN | Mark Ravenhill studerte engelsk og drama ved universitetet i Bristol og begynte tidlig som teaterregissør, men opera hadde han knapt

sett før han kom til London i 1990. Han var 24 år gammel og fikk jobb som billett- og programselger på English National Opera. Fordi én måtte være brannvakt hver kveld, fikk han sitte i salen og se en lang rekke operaer i løpet av halvannet år. Alltid var det noen som la igjen programmet, og Mark tok det med seg og leste. Så begynte han å kjøpe plater og lærte seg å lese partiturer.

– Det var nærmest som en opera-kveldsskole, en fin utdanning. Jeg oppdaget denne fantastiske verdenen, og jeg elsker det magiske som komponister og sangere kan skape.

Hva kan da være en fin introduksjon til Mark Ravenhills verden? Han foreslår siste samleutgave av teaterstykker, *Plays 3*. Kanskje det kunne være noe å plukke opp, etter denne forestillingen?

NOR

GES

TEKST:
HEDDA
HØGÅSEN-HALLESBY |

FØRSTE

KYBORG

16

Lina Johnson, Hustru

«
By the late twentieth century,
our time, a mythic time,
we are all chimeras,
theorized and fabricated
hybrids of machine and organism;
in short, we are cyborgs.

»

Donna J. Haraway, cyberfeminist

Det er mange som gjerne vil teste den nyeste teknologien, men Aleksander Hindenes tar skrittet lenger enn de fleste. I likhet med de transhumane i Elysium har han en chip operert inn under huden.

Det er ennå ferskt og såret etter den store sprøytespissen synes fortsatt. Det var på en konferanse i Malmø i november 2015 at den unge IT-konsulentent fikk tilbud om å bryte barrieren mellom kroppen og teknologien i form av en glasskapsel med en chip på størrelse med et riskorn.

FORTSATT SPOR ETTER SPRØYTA |

– Det var en fyr som til vanlig driver med tatovering og implantater som gjorde det. Og så lenge jeg ble forsikret om at det ikke var noe problem om å ta den ut igjen, måtte jeg jo prøve det. Jeg har alltid vært opptatt av ny teknologi og hva den kan gjøre for oss, forteller Aleksander.

Men i motsetning til de transhumanes chiper i Elysium, gjør ikke Aleksanders ham til et bedre menneske. Faktisk vet han ennå ikke helt hva han skal med den, bare hvilket potensiale den har.

– Det den kan er å snakke i NFC-koder, altså Near Field Communication med ulike former for lesere, som for eksempel finnes i Android-telefoner. Den har en ID og kan sende kontaktinfo. Det likner på RFID, som kanskje flere kjenner til.

Så hva kan du bruke dette til, da?

– Potensielt til ulike typer adgangskort og nøkkelkort, som når du skal identifisere deg på et treningssenter, vise månedskort på trikken eller åpne døra hjemme og på jobb. Etter hvert vil vi kanskje også kunne bruke denne teknologien til å betale med. Men foreløpig finnes det ikke noen gode måter å integrere egne NFC-brikker med disse løsningene. Derfor må jeg gjøre en innsats for hver tjeneste jeg ønsker å bruke chipen mot. Slik er jeg kanskje forut for min tid, smiler Aleksander, som forteller han har tenkt å spørre kantina på jobb om han kan få bruke den der. Han har også vurdert å skifte dørlåsen hjemme, slik at den lille harde kulen rett over tommelleddet kan komme til nytte.

Hadde du ingen betenkeligheter med å integrere teknologien i kroppen din?

– Jeg var litt redd for om glasskapselen som chipen ligger inne i kunne bli ødelagt, men det skjer bare dersom hele hånda mi knuser, og da har jeg antakelig helt andre problemer.

Hvor ville grensen gått for deg?

– Jeg hadde nok ikke vært villig til å inkludere noe som påvirket tankene mine, eller min måte å erfare verden på. Dersom det hadde vært strø姆 i denne, hadde jeg nok også vært mer skeptisk, sier 25-åringen. Hans chip kan altså bare leses av, ikke sende ut informasjon på egenhånd.

Hvilke reaksjoner får du når du forteller om at du har datateknologi under huden?

xNTi kit: Chip-set fra dangeroushings.com

– De fleste synes det er spennende. Og foreldrene mine hadde nok syntes det hadde vært verre om jeg kom hjem med en tatovering. Chippen kan jeg jo bare ta ut igjen.

Aleksander svarer gjerne på henvendelser, dersom du er nysgjerrig! Mailadressen hans er: aleksander.hindenes@gmail.com

EN CHIP

TEKST:
ARNFINN CHRISTENSEN |

OG MILLIARDER

AV MENNESKER

I HODET

18

«
Mennesket
kan bli en
utrydningstruet art.
»

«Why The Future Doesn't Need Us»,
Bill Joy, dataingeniør

– Tenk om du klarte å forholde deg til hele menneskeheten som enkeltmennesker. Du forsto dem, og de forsto deg!

Simen Svale Skogsrud peker mot tinningen.

– Tenk om det fantes en teknologi som ga deg overmenneskelig medmenneskelighet og evne til å kommunisere!

Han tar en bit av arbeidslunsjen i lokalene til design- og datafirmaet han har vært med på å starte opp – Bengler. Med sitt lange hår og skjegg ser han ut som noe midt i mellom en profet og en dataguru. Kanskje er han litt av begge deler.

Skogsrud kan maskinkode datachips – selv om chipene hans ikke kan koble sammen mennesker til et sosialt supernettverk, som i operaen *Elysium* – i alle fall ikke ennå.

Skogsrud har vært fjernsynsprodusent og vunnet Gullruten i 1996. I 2003 laget han en installasjon sammen med komponisten Rolf Wallin – *feelings*. Den leste tankebølger og omformet dem til musikk, spilt av et robotpiano. Året etter debuterte han med romanen *Pragma*.

Kanskje ikke rart at det blant annet var ideene til Skogsrud som satte Rolf Wallin på sporet av operaen *Elysium*. Det var i utgangspunktet første kapittel i romanen *Pragma* som fanget Wallins interesse.

Pragma handlet ikke så mye om teknologien i seg selv. Den handlet mer om dette spørsmålet: Hvordan ser vi på oss selv – som mennesker – når vi gjør slike forandringer?

– Den handlet også om en form for transhumanisme, forteller Skogsrud.

Transhumanisme er å bruke teknologi til å omforme mennesket, for eksempel ved å operere inn datachip i hjernen, som i operaen *Elysium*.

FRYKTEN FOR MASKINMAKTEN |

Skogsrud leste mye science fiction på den tida da Wallin spurte ham om han ville være med å lage opera. Skogsrud var frustrert over de stereotype teknologiske skremmebildene.

– Den klassiske Frankenstein-historien om teknologien som ond og menneskefiendtlig, fortelles om og om igjen. Jeg tenkte at det er litt som skyting i dataspill: Det er liksom det billigste dramaet du kan få hvis teknologien skal ha en sentral plass i fortellingen din, forteller Skogsrud.

Ikke for det – varskurop om farene ved data-teknologien stiger i styrke. Nå er det ikke lenger bare science fiction-forfattere som blander seg i koret.

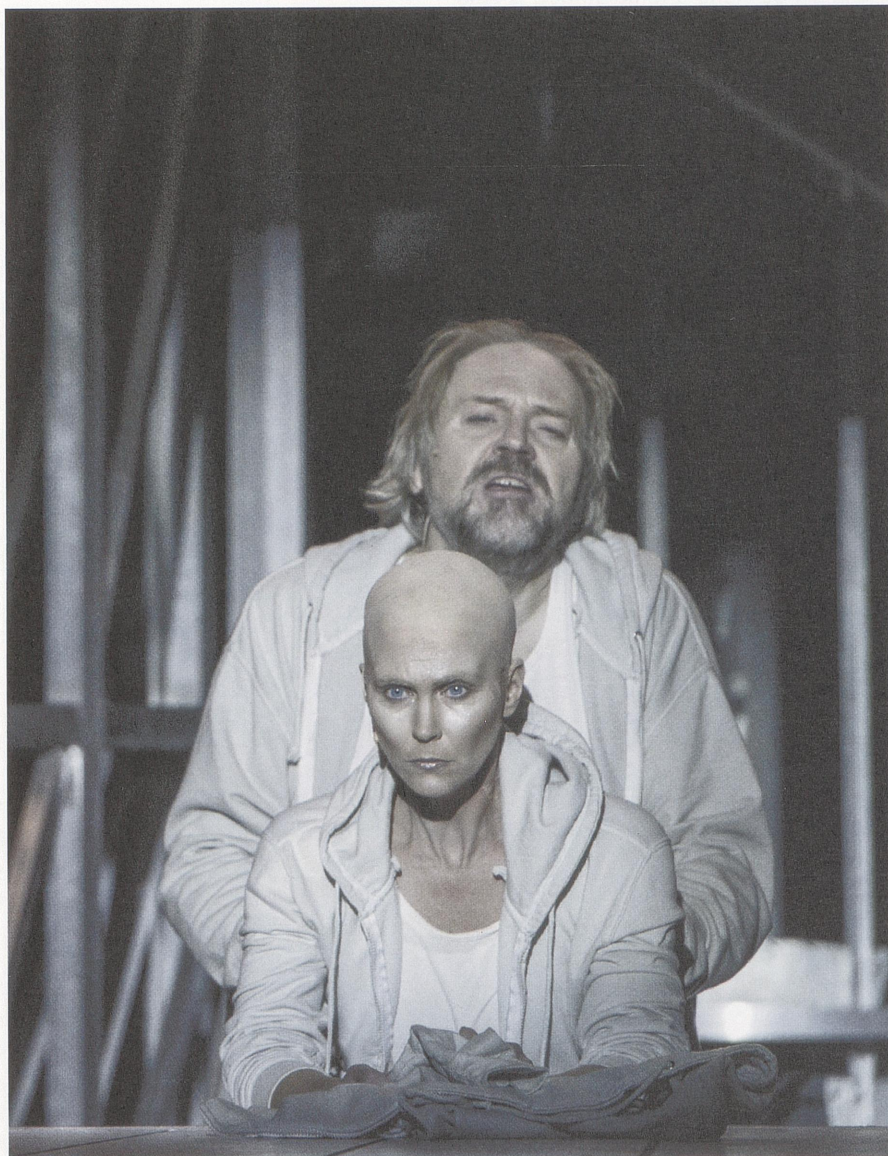
Tesla-gründeren Elon Musk og kosmologen Stephen Hawking er to av dem som mener at kunstig intelligens kan ta makten fra menneskene.

«Mennesket kan bli en utrydningstruet art», advarte Bill Joy allerede i år 2000 i sitt essay *Why The Future Doesn't Need Us*. Joy var sjef-forsker i datafirmaet Sun Microsystems.

Hans frykt var at maskinene tar bedre avgjørelser enn oss selv – på grunnlag vi ikke gjennomskuer. Vi vil tvinges til å overlate stadig mer til maskinene. Mennesket kan miste troen på seg selv.

– Da jeg var gutt, ble jeg stadig fortalt at mennesket var noe eksepsjonelt, grunnleggende forskjellig fra for eksempel dyr, sier Skogsrud.

Etter hvert øker forståelsen for at det er gradforskjeller mellom mennesker og dyr. Vi finner evner hos dyr som vi tidligere trodde var spesielle for mennesker.

«
Evolution
is a spiritual process.
There is beauty and love
and creativity
and intelligence in the world
– it all comes from
the neocortex.
So we're going to expand
the brain's neocortex
and become more
godlike.

»
Ray Kurzweil,
dataingeniør, futurist og sjefingeniør i Google

– Nå må vi kanskje finne oss i at det samme vil gjelde maskinene. Kanskje det ikke kommer til å være noe som er helt spesielt ved oss. Det er klart det vil bli tungt, sier Skogsrud.

FREMTIDSDILEMMA | Noen gikk lenger enn bare å komme med varselrop mot teknologien. Skogsrud forteller om matematikkgeniet Ted Kaczynski. Han hoppet av en lovende karriere som den yngste professor noensinne ved University of California, Berkeley, og flyttet ut i en enkel hytte i ødemarka. I tida som fulgte, ble han kjent som unabomberen. Med hjemmelagede bomber ville han ta livet av de som utviklet teknologien han så som en trussel mot menneskeheten.

Framtidsforskeren Ray Kurzweil – nå på Googles lønnsliste – har til og med tidfestet når maskinene vil gå forbi oss i intelligens – år 2045. Kurzweil er likevel mer av en optimist. Han tror mennesker vil dra nytte av teknologien og utvikle seg i takt med maskinene. Slik vil ikke menneskene bringes til taushet, men heller bli samstemt med de kunstige intelligensene.

– Rolf er fascinert av dette nesten religiøse forholdet til maskinenes symbiose med menneskene, som Kurzweil uttrykker, forteller Skogsrud.

De fant ut at de ville fortelle historien som et dilemma. På den ene siden er teknologien skremmende, på den andre siden gir den mennesket store muligheter.

Sammen med den engelske librettisten og dramatikerken Mark Ravenhill gikk Skogsrud og Wallin noen innledende runder med øl og høyttenkning.

– Så ga jeg Mark og Rolf en haug med notater og har fulgt opp med noen lange telefonsamtaler underveis, forteller Skogsrud.

Han så ikke noe av verket før det var borti mot helt ferdig. Da han endelig fikk lese det, synes han at det var den skremmende, ambivalente teknologi-fabelen han hadde ønsket seg.

– Så får vi se hvordan det blir på scenen, nå er jo operaen sluppet ut av laboratoriet og lever sitt eget liv i prøvesalene ...

NÅR ORDENE KOMMER I VEIEN |

Nå handler ikke *Elysium* bare om kunstig intelligens. Den handler om kontakten mennesker imellom – om hvordan teknologien kan bringe oss tettere sammen.

De transhumane har en datachip som virker som en sluse fra sinn til sinn, et bredbåndsnett som kobler seg forbi den smale og upålitelige kanalen vi i dag må bruke – ordene.

– Tenk hvor mye strev det koster oss å overskride ordene, sier Skogsrud.

Med en slik chip i hjernen på Wallin og Skogsrud ville det kanskje også gått mye mindre enn ti år fra første idé til premieren på *Elysium*.

– Vi bruker årevis på å lage kunstverk, romaner som forsøker å si det utsigelige. Tenk om vi alle på et øyeblikk kunne fange akkurat de følelsene og fornemmelsene vi trenger å formidle og overføre dem helt og fullstendig som vakre lyder – det er jo tross alt en opera – til overmenneskelige samtalepartnere, som kunne forstå den hele og fulle dybden av hva vi prøvde å formidle.

Da ville vi ikke lenger misforstå andres hensikter. Vi ville få medfølelse og empati med alle jordens mennesker. En båttflynings lengsel ville bli vår lengsel. Vi ville – som i Beethovens tonedrøm – bli de omslyngede millioner, for ikke si milliarder – sønner og døtre av *Elysium*.

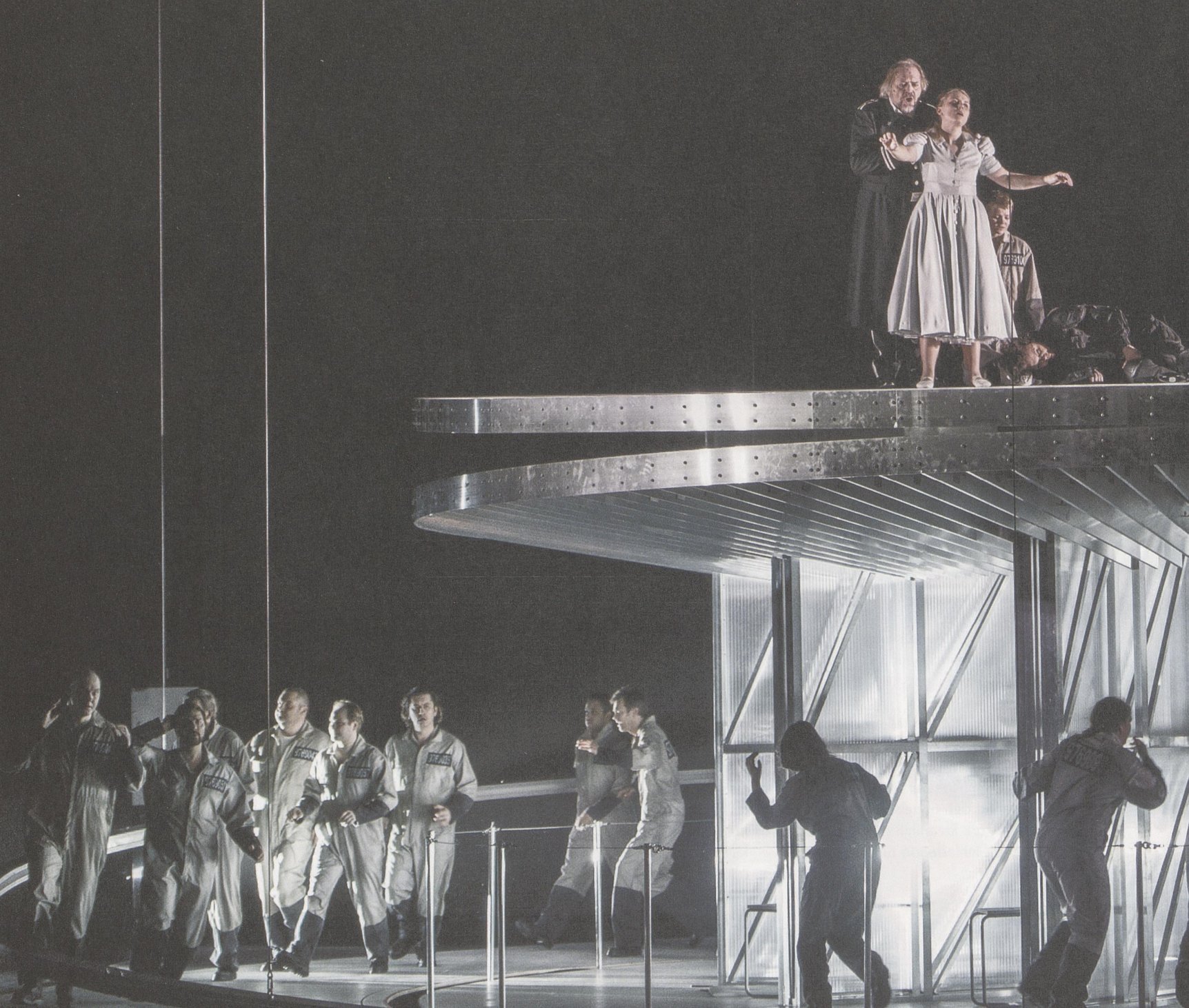
Kurzweil er inne på de samme tankene. Menneske og maskin vil bli ett. Handlingen i operaen *Elysium* sikter seg også inn mot en annen av Kurzweils framtidsvisjoner – ideen om at jorda blir som en gigantisk datamaskin med små reservater, der mennesker som ønsker det kan få leve videre i sin naturlige tilstand. Et slikt ønske er forståelig.

VILJEN TIL ENDRING | – Rolf snakker ofte om at viktige sosiale og politiske endringer også oppleves som skremmende og unaturlige i sin tid, sier Skogsrud.

Kampen mot slaveriet eller kvinnefrigjøringen ble møtt med argumenter om at de var naturstridige. Et viktig budskap i *Elysium* er at vi må reflektere over og utfordre følelsen av at forandring er naturstridig.

– Vi er forsvarsløse nakenaper. Teknologi er vår natur. Da jeg leste boka *Våpen, pest og stål* av evolusjonsbiologen Jared Diamond, ble jeg slått av hvordan tilsynelatende naturlige ting som mandler og mais er menneskeskapt livsformer, sier Skogsrud.

– Det er lett å glemme at jordbruk er en avansert teknologi som ble opplevd som både naturstridig og risikabel i sin tid, sier Skogsrud.

Vil bredbåndschipen som knytter menneske-sinnene direkte sammen noensinne bli naturlig? Hva tror chip-programmereren Skogsrud?

– Steve Jobs beskrev i sin tid Macintosh-datamaskinen som en sykkel for sinnet. På vårt lille vis bygger vi allerede maskiner som utvider og omdanner våre mentale kapasiteter, sier Skogsrud.

I dag skimter vi en ny bølge av maskinlæring og kunstig intelligens. Gjennom søkemotorer og avanserte anbefalings-systemer hjelper den oss å finne fram i jungelen av informasjon.

– Man kunne kanskje tenke seg at en slik chip i skallen kunne bli som en rakettsko for de store tankeprang, sier Skogsrud.

Hvis chipen fantes, ville vi være i stand til å ta innover oss det mangestemte koret av over sju milliarder sjelestemmer? Ville vi ikke få mental knip av å dele magesfølelsen til hele jordas befolkning?

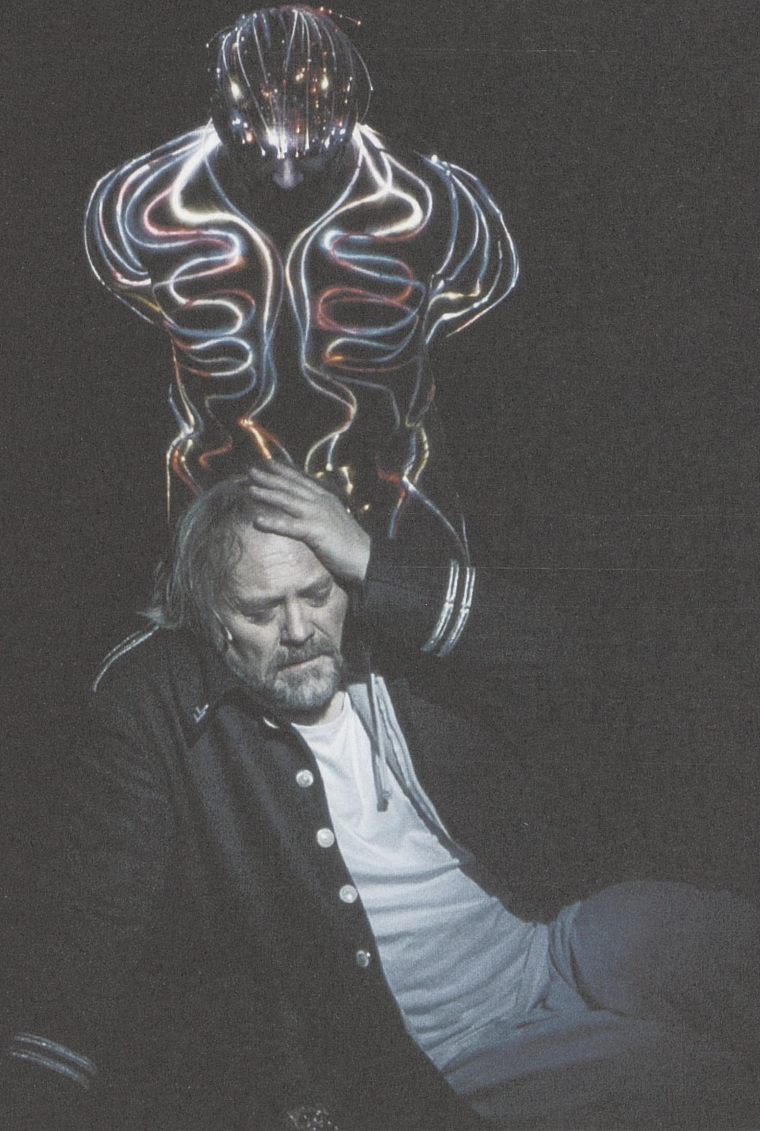
– Dette er jo strengt tatt både science fiction og opera på en gang. Det skal jo males med litt bred pensel. Det der med en chip i nøtta skal kanskje ikke tas helt bokstavelig, medgir Skogsrud og tømmer kaffekoppen.

– Det viktigste spørsmålet jeg håper tilskueren tar med seg ut av salen, er dette: Når vi står overfor det som for oss virker avskyelig og unaturlig, skal vi stole på magesfølelsen?

Ketil Hugaas, *Ektemannen*
og Lina Johnson, *Hustruen*

–
Side 24:

Nils Harald Sødal, *Corrig*
og Ketil Hugaas, *Ektemannen*

«

I like to think
(it has to be!)
of a cybernetic ecology
where we are free of our labors
and joined back to nature,
returned to our mammal
brothers and sisters,
and all watched over
by machines of loving grace.

»

«All Watched Over by Machines of Loving Grace»,
Richard Brautigan

DEAR AUDIENCE!

Some people claim that the opera genre is hung up on the past: the old familiar works reproduced over and over again. But for me, reproducing these works is mostly about our own time – seeing ourselves in the light of tradition – and about recreating narratives with relevance for us today. Opera as an art form gives us unique opportunities in this enlightening encounter between past and future.

But the opera as a genre also needs renewal and to present new works. There are many reasons why this is a rather rare event, but the enormous resources required for such a production clearly contribute to the fact that premieres are a rare occurrence in opera houses around the world.

Many years of hard work and intense preparations lay behind the world premiere we are now presenting. All the performers and contributors are starting with clean slates and embarking into unfamiliar terrain. This is the ultimate example of risk-taking, but without the will to take risks we would not have much good art and no opera tradition. It is therefore with great pleasure that we welcome you to a new world premiere in the Main House – just 15 months since the last time, with Reinvere's *Peer Gynt*.

Rolf Wallin and Mark Ravenhill's opera represents another encounter between past and future. We are taken forward into time, while the past and operatic history can unmistakably be heard underneath. The themes of this opera are very much ones that touch us today in the here and now. In our world we have the technology to

manipulate and change the very fundamental underpinning of human existence. A distressing discussion on how to use this technology has already begun. The arguments and counter-arguments are sure to become more heated and more impassioned in the years to come, dominating the public debate.

In *Elysium*, Ravenhill and Wallin do not adopt a clear point of view on whether this development represents good or evil, rather they show us a vision of the future which is both fascinating and frightening. They explore how we deal with changes and transitions in a way that has relevance beyond the theme in question.

Rolf Wallin's first full scale opera arrives with great expectations. He has been a key figure in his generation of Norwegian composers, with his unique combination of free improvisation and strict mathematics. Mark Ravenhill is a house dramatist at the Royal Shakespeare Company, his works are played around the world.

A very competent team is striving to bring Wallin's and Ravenhill's work to the stage. David Pountney, the director, has made significant contributions to the strong international position of British opera. Baldur Brönnimann is a conductor with extensive experience of contemporary music, and has produced a number of modern masterworks, among them Kaija Saariaho's *L'amour de loin* here in the Oslo Opera House in 2014. With talented soloists, choir and orchestra they illuminate our contemporary time in a new light by bringing the future closer to us.

WELCOME!

Per Boye Hansen, *Opera Director*

SYNOP SIS

26

Aksel Johannes Skramstad Rykkvin, Gulten
og Lina Johnson, Hustruen

Side 28: Aksel Johannes Skramstad Rykkvin, Gulten
og Eli Kristin Hanssveen, Kvinnen

«
The Singularity
[involves] people dying
in the flesh
and being uploaded
into a computer
and remaining conscious.

»

Jaron Lanier, teknolog og forsker

INTRODUCTION | Sometime, in the not too distant future, the human race is in the process of one final giant evolutionary step. It has already re-invented itself as a species. Medical advances and engineered births and hugely expanded life expectancy have meant that the very notion of what it is to be human, has changed. This is now the world of the transhumans.

But what of «human rights»?

Just as humans had looked back on the brutality of the mongol raids or the Inquisition with horror, the new rich and peace loving transhumans can only look at the 21st century with disbelief. Although a Declaration of Human Rights had existed more than 200 years, the human race seemed still incapable of being truly humane. Wars, violence and environmental destruction had brought it to the brink of self-extinction.

But one single technological gizmo, a chip, had saved humanity. Implanted in the throat and designed to transmit tremendous amounts of information encoded in a sound, the chip had enhanced communication between humans immeasurably. Where there had been language, slow and imprecise which seemed to ensure humans would constantly misinterpret each other, now transhumans fluently and accurately exchanged complex feelings, sensations and motivations. Because its success in creating peace and progress, the chip is now mandatory throughout the planet, its application and acceptance almost universal.

FIRST ACT | As the opera begins, we are on a small island populated by humans who have not yet undergone transformation. Kept under tight security conditions they live as an example of humans as they once were. There we meet a Wife who feels stifled by the shortcomings and pains of human life: her violent Husband, and her Neighbour who is terminally ill from a brain tumor. The community is preparing for their annual performance for visiting transhumans: Beethoven's opera *Fidelio* which serves as a timeless reminder of the long struggle for human rights. When the Neighbour breaks down in the middle of her aria, the performance is stopped. Using the ensuing chaos to break free, the Wife flees. She meets a transhuman Woman, and they are immediately drawn to one another, mutually fascinated. The Woman is curious about old humanity and their capacity for genuine unfiltered emotions and feelings. After this intense first meeting, the Wife decides to escape from the island and re-unite with the Woman and to become like her. She sets sail from the island to go to the world of transhumans.

SECOND ACT | Some months later, the Woman returns to the island. It transpires she has had a short affair with the Wife on the mainland, but seeing their goals were opposite, they have now parted. The Woman has undergone an illegal operation to remove her Chip and now wants to live like the other islanders. The Husband and his son (Boy) agree to take care of her, even though they still yearn for the missing wife/mother.

The leader of the transhumans and the inventor of the chip, Coraig, then arrives on the island. For humans and Transhumans alike, a new, final next step has begun: the process is known as singularity, by which the mind leaves the body and is uploaded to an omnipresent collective shared cyberspace. Humans are to forsake their bodies in favour of living as an essence only. It will be the ultimate «Brotherhood of Humankind», as visionaries Schiller and Beethoven once dreamt of. All across the globe other Transhumans have already left their bodies. So Coraig has come with a dual purpose: to find the last rebellious Woman, and to shut down the island, the last vestiges of the Old Order.

Coraig gives the islanders the stark choice between dying on the doomed island or to join the transhumans in Singularity. The Wife, who has converted to be a transhuman, reappears. She bears witness of how wonderful her new life as a transhuman is; and the islanders are finally convinced to take the plunge and risk singularity. But as the process begins and their bodies drop to the ground doubts remain for the Husband and we are left to wonder: have they been successfully uploaded or have they actually, simply, been terminated.

Only the Husband remains. Defiant and alone, he cries: «I am the last human. Greater than God!» But whom do we believe?

BIO GRAFI ER

30

Side 29: Nils Harald Søddal, Coraig,
Rolf Conrad og Anne Marie Andersen, Transhumane
Lina Johnson, Hustruen og Keitil Hugaas, Ektemannen

ROLF WALLIN MUSIKK |

Rolf Wallin (f. 1957) er en av dagens ledende nordiske komponister. Hans uttrykk baserer seg på å kombinere datagenererte systemer og matematiske formler med intuitive tilnærminger. Wallins verkliste inneholder instrumentale og elektroakustiske verk, absolutt musikk og scenemusikk. Mange av disse sjangeroverskridende verkene har oppnådd internasjonal anerkjennelse og fremføres stadig i inn- og utland.

Wallin har utviklet et prinsipp han kaller «krystall-akkorder». Prinsippet er basert på en modell der tre hovedintervaller stadig gjenntas, og på den måten definerer tre dimensjoner av en krystall. Resultatet er syntetiske skalaer som gir Wallin en bred og variert harmonisk palett, som strekker seg fra «konsonerende atonalitet» til skarpe dissonanser. Wallin har benyttet krystallakkorder i flere nyere verk, som orkesterverkene *Klarinettkonsert* og *Tides*, *Ground* for cello og kammerorkester og kammerverket *Appearances*.

I tillegg til orkester- og kammermusikkverkene har Wallin komponert en rekke multimediaverk og skapt elektroakustisk musikk for

flere av Norges fremste samtidsdans-ensembler, koreografer og billedkunst. Blant hans komposisjoner finner vi også to musikkdramatiske verk: radiooperaen *Lautleben* for jazzsangeren Sidsel Endresen og 4-kanals lydbånd, og kammeroperaen *Manifest*. Disse verkene eksperimenterer fritt med språk og ulike klangvalører i den menneskelige stemme: solo og i kombinasjon med andre medier.

Wallin har mottatt en rekke priser og utmerkelser. I 1987 mottok han Norsk Komponistforenings pris Årets verk for ... *though what made it has gone* for mezzosopran og piano. I 1998 mottok han Nordisk Råds Musikkpris for sin *Klarinettkonsert*, og slagverkstykket *Stonewave* ble kåret til beste verk under ISCM Verdensmusikkdagene i Warszawa i 1992.

MARK RAVENHILL LIBRETTO |

Dramatikeren Mark Ravenhill er utdannet ved Bristol University, der han studerte engelsk og drama. Hans første stykke var en ti-minutters dialog kalt *Fist*, som ble iscenesatt på Finborough pubs scene i London. Max Stafford-Clark, lederen av Out of Joint Theatre Company, så produksjonen og inviterte Ravenhill til å lage et fullskala teaterstykke. Det resulterte i *Shopping and Fucking*, som ble fremført første gang på Royal Court Theatre i London i 1996. Hans neste stykke, *Faust er død*, ble produsert av Actors' Touring Company og turnerte i Storbritannia i 1997. Året etter kom *Handbag*, som vant en pris i Evening Standard, etterfulgt av *Explicit Polaroids*, som ble urfremført på Ambassadors Theatre i London i 1999. Mens han var tilknyttet Paines Plough, Storbritannias

ledende teater for ny dramatik, var han ansvarlig for et tekstlig samarbeidsprosjekt kalt *Sleeping Around*.

Av hans øvrige verk kan nevnes hørespillet *Feed Me*, som ble kringkastet av BBC i 2000, *Totally Over You*, som utforsker tilværelsen til en som blir kjendis over natten, og *Mother Claps Molly House* – et stykke som er lagt 1800-tallets London med musikk av Matthew Scott, og ble uroppført i 2001 på The National's Lyttelton Theatre. Senere fulgte ytterligere fire skuespill: *The Cut*, *Product*, *Citizenship* og *Pool (not water)*, og i 2009 kom *Over There*.

BALDUR BRÖNNIMAN MUSIKALSK LEDELSE |

Baldur Brönnimann er født i Sveits og utdannet ved Musik-Akademie der Stadt Basel. Han er en dirigent med spesielt fokus på samtidsmusikk og har en draging mot komplekse og banebrytende partiturer. I januar 2015 ble han sjefdirigent for Orquestra Sinfonica do Porto Casa da Música, og i september i år tar han over samme stilling for Basel Sinfonietta. Brönnimann avsluttet nylig et fire års engasjement som kunstnerisk leder for Norges ledende samtidsensemble, BIT20.

Brönnimann har dirigert nyere verk av samtidskomponister som Adams, Saariaho, Birtwistle, Chin og Adès. Han har jobbet med orkestre som Oslo filharmoniske orkester, Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm, Britten Sinfonia, Philharmonia Orchestra, BBC Symphony, Copenhagen Philharmonic, Seoul Philharmonic, Helsinki Philharmonic, Brussel Philharmonic, Orchestre National de Bordeaux og Bergen Filharmoniske Orkester.

Av begivenheter inneværende sesong kan nevnes åpningskonserten av Festspillene i Bergen 2016, der han skal lede Schönbergs *Erwartung* og *Verklärte Nacht*, og i Barbican Centre i London leder han Hans Zenders tolkning av Schuberts *Winterreise – The Dark Mirror*. Deretter følger produksjonen *Die Soldaten* av Zimmermann i Teatro Colón i Buenos Aires.

Høydepunkter i Brönnimanns operakarriere inkluderer Ligetis *Le grand macabre*, John Adams' *Death of Klinghoffer* og Romitellis *Index of Metals*, fremført henholdsvis på Theater an der Wien, English National Opera i London, Komische Oper i Berlin og Teatro Colón i Buenos Aires. På Teatro Colón har han også gjort Schönbergs *Erwartung*, Szymanowskis *Hagith*, og Lachenmanns *Piken med svovelstikkene* med komponisten selv som fortelleren.

DAVID POUNTNEY REGI |

David Pountney ble født i Oxford, der han var korgutt på St. John's College og spilte trompet i et ungdomsorkester. Sitt internasjonale gjennombrudd som regissør fikk han i 1972 med iscenesettelsen av *Katja Kabanova* på Wexford Festival. Tre år senere ble han sjefregissør ved Scottish Opera, der han i samarbeid med Welsh National Opera satte opp en Janáček-syklus bestående av operaene *Jenůfa*, *House of the Dead*, *The Makropulos Case*, *Katja Kabanova* og *The Cunning Little Vixen*. På 1980-tallet var han sjefregissør ved English National Opera, der han iscenesatte over 20 operaer, blant andre *Rusalka*, *Osud*, *The Midsummer Marriage*, *Doctor Faustus*, *Lady Macbeth fra Mtsensk*, *Hans og Grete*

The Adventures of Mr Broucek og *The Fairy Queen*. Han har vært ansvarlig for mange verdenspremierer, inklusive tre operaer av Sir Peter Maxwell Davies, som han også skrev libretti for. I tillegg har han oversatt mange operaer til engelsk fra russisk, tsjekkisk tysk og italiensk.

Som freelance-regissør fra 1992 har han jevnlig arbeidet i Zürich, på Wiener Staatsoper, på Bayerische Staatsoper og i Amerika og Japan, og i Storbritannia har han et langt og pågående samarbeid med Opera North. I perioden 2003–2014 var sjef ved Bregenz Festival, og er nå kunstnerisk leder ved Welsh National Opera.

Våren 2011 hadde operaen *Kommilitonen*, hans tredje samarbeidsprosjekt med Sir Peter Maxwell Davies, premiere på Royal Academy of Music. Den ble satt opp igjen i New York samme høst.

Pountney har mottatt en *Janáček*-pris for sin *Janáček*-syklus og en *Martinů*-pris for *Julietta* og *Greek Passion* ved Opera North og Bregenz Festival. Hans produksjoner har gjort ham til prisvinner av Olivier Award to ganger. Han har også mottatt utmerkelsene Kommandør i den britiske imperieordenen og Chevalier i den franske Ordre des Arts et Lettres.

LESLIE TRAVERS SCENOGRAFI OG KOSTYMER |

Den engelske designeren Leslie Travers gjorde debut på Royal Opera House i London i 2015 med Will Todds barneopera *Alice i Eventyrland*. Senere i samme sesong hadde han scenografien på verdenspremierer på Mark Simpson's *Pleasure* (musikk

av Mark Simpson og regi av Tim Albery), som var en samarbeidsproduksjon mellom Royal Opera House, Aldeburgh Music og Opera North.

Leslie Travers er utdannet ved Wimbledon College of Arts. Han samarbeider jevnlig med regissør Tim Albery, og blant deres samarbeidsprosjekter finner vi *Grimes på stranden* (som mottok utmerkelsene Best Anniversary Production på International Opera Awards 2014 og Opera Event of the Year), *Otello*, som ble belønnet med Best Opera på 2014 Manchester Theatre Awards, og *Barne Crusade*, som vant Dora Mavor Moore Award for Best Opera Production i 2010. Andre operaproduksjoner han har gjort innbefatter *Salome* (Santa Fe Opera), *I puritani* (Welsh National Opera), *Figaros bryllup* og *Albert Herring* (Opera Nord), *The Haunted Manor* (Teatr Wielki), *La bohème*, *Jenůfa* og *Hoffmanns eventyr* (Malmö Opera), *Turn of the Screw* og *Elskovsdrinken* (Opera Holland Park), *Tannhäuser* (Estonian National Opera), *Don Giovanni* (Garsington Opera), *Den glade enke* og *I Capuleti e i Montecchi* (Opera Australia og Opera Nord), *Romeo og Julie* (Opera Irland) og *L'abore di Diana* (Palau de les Arts Reina Sofia).

LINUS FELLBOM LYSDESIGN |

Linus Fellbom debuterte i 1995 som lysdesigner og har siden da gjort over 200 produksjoner over hele verden. Blant de siste kan nevnes *En midtsommernattsdrøm* på Staatsoper i Wien, *Don Giovanni* og *Così fan tutte* på operaen i Firenze, *Macbeth* på Den greske nasjonaloperaen i Athen,

Lina Johnson, *Hustruen*,
Hege Høisæter, *Naboen*
og Ketil Hugaas, *Ektefamilien*

Side 34:

Lina Johnson, *Hustruen*,
Aksel Johannes Skramstad
Rykkvin, *Gutten*
og Ketil Hugaas, *Ektefamilien*

Thais på LA Opera i Los Angeles, *Barberen i Sevilla* på operaen i Roma, Mats Eks *Julia & Romeo* og Alexander Ekmans *Midsommernattsdrøm*, begge for Kungliga Baletten i Stockholm, *Barberen i Sevilla*, *Figaros bryllup* og *Figaro Gets a Divorce* på Welsh National Opera i Cardiff. Fellbom har også vært involvert som lysdesigner på internasjonale konsertturneer for blant andre popgruppen Bo Kaspers og hardcorebandet Refused.

Linus Fellbom er først og fremst lysdesigner, men han har også gjort seg bemerket som både regissør og scenograf. I 2005 debuterte han som regissør med *Sympati för djävulen* av Lucas Svensson på Strindbergs Intima Teater i Stockholm. Deretter fulgte regi på *Rikard III*, *Fordringsägare* og *Gudshjälmen* (der han også var ansvarlig for scenografi, lysdesign og oversettelser) for Riksteatern. På Folkoperan i Stockholm har han regissert *Jegerbruden* (2008) og *Hoffmanns eventyr* (2015) og på Malmö Opera satte han i 2014 opp *Hans og Grete*.

Som scenograf har han blant annet gjort Jorma Elos verk *RED in 3* for Stuttgartballetten, *La bohème* og *Rigoletto* på Norrlandsoperan og *L'Orfeo* på Wermland Opera. I 2014 ble han belønnet med en Medea Award for beste lysdesign.

Har du
husket å få
OBOS-rabatt?

OBOS-medlemmer får rabatt på Den Norske Opera & Ballett

Melder du deg inn i OBOS nå, stiller du mye sterkere den dagen du skal kjøpe din egen bolig. Medlemskapet gir deg dessuten en rekke fordeler også alle de årene du ikke benytter deg av forkjøpsretten:

- Inntil 50 % rabatt på bolig- og kulturtilbud.
- Svært gode betingelser på lån, sparing og forsikring.
- Forkjøpsrett til 80 000 nye og brukte OBOS-boliger.

BLI MEDLEM:

www.obos.no eller send sms: **OBOS** til **2030**.

DNB

DNB samarbeider med idrettsforbund, kulturinstitusjoner og ideelle organisasjoner over hele landet.

DNB har i over 20 år hatt et samarbeid med Den Norske Opera & Ballett, en kulturinstitusjon som både tar vare på og utvikler kunstarter som en stadig større del av befolkningen har lært seg å sette pris på.

Stolt sponsor av mangfoldet

ET UNIKT SAMARBEID

Color Line er en høyt verdsatt partner for oss i Operaen. Vårt samarbeid foregår på to viktige satsningsområder:

For det første har vi inngått en langsiktig avtale om finansieringsbistand til Barnekoret ved Den Norske Opera & Ballett. Dette skjer gjennom et betydelig årlig bidrag fra Color Lines lotterimidler. På denne måten er Barnekoret blitt styrket i den grad at det vekker internasjonal oppmerksomhet.

Våre mange unge og entusiastiske sangertalenter får i dag et bedre pedagogisk tilbud enn vi ellers kunne gitt dem. Samtidig er Barnekorets repertoar blitt utvidet, og i løpet av få år har dette også medført flere nye norske operaer for barn og ungdom. Det betyr et større tilbud til vårt unge publikum.

Og sist, men ikke minst, har Color Lines sjenerøse støtte satt oss i stand til å samarbeide med barnekor og operaselskaper over hele landet, gjennom samproduksjoner og ressursutveksling.

Men Color Line tenker også nytt og fremtidsrettet innenfor sitt eget virkefelt. Selskapet har lenge gått i bresjen for et mer vitalt samspill mellom reiseliv og kultur. Derfor har de invitert Den Norske Opera & Ballett med på å skape et rikere tilbud til utenlandske turister.

Med skreddersydde billett-, besøks- og cruisepakker har dette allerede gitt oss en økt tilstrømning av et internasjonalt publikum. Det gjør Norge til et mer attraktivt reisemål og Den Norske Opera & Ballett til et mer vitalt hus.

I tillegg er planen at også våre egne opera- og ballettelkere skal ansføres til å reise ut. Så kommer de kanskje kyndigere tilbake og blir det krevende hjemmepublikummet ethvert operahus vil ønske seg!

Den Norske Opera & Ballett er svært takknemlige for den rollen Color Line spiller som inspirator, støtte-spiller og samarbeidspartner.

Color Line

FRA PRØVESAL TIL TEPPEFALL

VI SAMARBEIDER MED DEN NORSKE OPERA & BALLETT

DNB

pwc

Statkraft

OBOS

SAMARBEIDSPARTNERE

Den Norske Opera & Ballett takker følgende samarbeidspartnere og bidragsytere
/The Norwegian National Opera & Ballet gratefully acknowledges the support of
the following sponsors and contributors:

Hovedsamarbeidspartnere:

Main Sponsors:

Det Norske Veritas
DNB
OBOS
PwC
Statkraft
Volvo Car Norway
Color Line

Samarbeidspartnere:

Sponsors:
Mills
Norsk Tipping
Radisson Blu Plaza Hotel

Partnere med særskilt avtale:

Anders Jahres Humanitære
Stiftelse
Hathon Holding

Prosjektpartnere:

Project partners:
ConocoPhillips
Danske Bank
Kistefos AS
Umoe AS

Den Norske Opera & Ballett takker
følgende institusjoner og stiftelser for
verdifulle bidrag:

The Norwegian National Opera &
Ballet gratefully acknowledges invaluable
contributions from the following
institutions and foundations:

Skipsreder Tom Wilhelmsens Stiftelse
Operaens Venner

Den Norske Opera & Ballett er heleid
av den norske stat og mottar et årlig
driftstilskudd bevilget av Stortinget.
The Norwegian National Opera &
Ballett is a publicly owned company
receiving an annual grant from the
Norwegian Parliament.

«
I am the last human.
Greater than God!

»
Fra Elysium